

АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДЛІТКОВИХ ЕМОЦІЙНИХ ПРОБЛЕМ

Кафедра нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка (зав. – проф. В.М.Пашковський)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

Резюме. Психологічна нестабільність у суспільстві є сильним психотравмуючим фактором. Звідси у 62% дівчат емоційний дискомфорт був викликаний через розрив дружніх стосунків, а в юнаків – у 72% через байдужість оточуючих. Серед дівчат частіше спостерігалася тривога, неспокій, дратівливість, зниження здатності до навчання, а серед юнаків значно вищою була

неврівноваженість, яка проявлялася у 22% агресією до оточуючих, що, безумовно, потребує медико-психологічної корекції.

Ключові слова: емоційні розлади, психічна депривація, психотравмуючі ситуації.

Вступ. Психологічна нестабільність (у розумінні „екології душі”) може бути сильним психотравмуючим фактором. При виборі пріоритетів, не турбуючись про здоров’я підростаючого покоління „за залишковим принципом”, неможливо розраховувати на здорову націю в цілому, оскільки поширеність нервово-психічних розладів сягає 70 – 89% [1-5,10]. Важливим у сучасній психіатрії є не декларативність, а доказовість [6-9]. Тому наукова обґрунтованість, безумовна медико-соціальна потреба в об’єктивній інформації про

особливості емоційних розладів серед підлітків є досить своєчасною й актуальною.

Мета дослідження. Встановити вплив несприятливого соціально-психологічного клімату на виникнення внутрішньої напруги та нестійкість емоційних реакцій.

Матеріал і методи. Було проведено дослідження афективних розладів у 50 підлітків загальноосвітньої школи. Основний метод – експериментально – психологічний, статистичний.

Результати дослідження та їх обговорення. Психотравмуючі ситуації (гострі чи хронічні) та незадовільний соціально – психологічний клімат у сім'ї, побуті, навчальному закладі викликає психоемоційну напругу, невротичні зміни та нестійкість емоційних реакцій, особливо в підлітків з масою психологічних проблем. Так, встановлено, що серед ситуацій, які викликають сильні емоційні переживання у дівчат, 62% випадків було через розрив дружніх стосунків, 28% – через покарання за неуспішність у школі, 25% – через байдужість оточуючих. Серед юнаків емоційно-стресові ситуації були викликані у 72% через байдужість оточуючих, 33% – через розрив дружніх стосунків і лише 6% – спостерігалось у випадках покарання за неуспішність. Досліджували різні сторони соціального життя підлітків та їх вплив на психічне здоров'я, а саме, які емоційні реакції виникали у підлітків при розлуці з емоційно значущою в їх житті людиною. Дратівливість серед дівчат була в 1,5 рази, тривога - у 3,5 рази, душевний неспокій та зниження здатності до навчання в 4 рази вищими, ніж серед юнаків. Однак юнаки частіше були неврівноваженими, що проявлялося порушеною поведінкою. Таким чином, психогенні фактори навколишнього середовища зумовлюють психофізичну адаптацію підлітка з високим ризиком розвитку психогенних розладів, зокрема через емоційну депривацію. Особливо відмічається роль ключових для даного віку соціальних впливів власне з боку родичів та ровесників. Значимість психогенного впливу через пониження з боку оточуючих для збереження психічного здоров'я – безперечне. Встановлено, що 66% дівчат і 56% юнаків у житті принижували. Особливо відмічалася роль тих почуттів, які викликані пониженням, а саме: образа на кривдника серед дівчат була у 63% досліджуваних, роздратування – у 28%. Серед юнаків роздратування так само спостерігалось у 28%, байдуже ставлення до пониження у 22%, з яких 75% випадків за відсутністю батька в сім'ї, до якого вони прихильні, та у 22% осіб спостерігалася агресія до оточуючих, з яких 50% за відсутності матері в родині через вимушену міграцію.

Висновок

Встановлено, що емоційні розлади виникли через невідповідність індивідуальної психобіологі-

чної реактивності і сили характеру середовищних впливів, а саме через те, що несформована особистість (підліток) часто залишається зі своїми проблемами на самоті внаслідок психічної депривації.

Перспективи подальших досліджень. Сучасне життя підлітка пов'язане зі зростанням несприятливих психогенно – травмуючих впливів, які набувають нових форм. Тому продовження досліджень цієї проблеми будуть мати велике як теоретичне, так і практичне значення.

Література

1. Александровский Ю. А. Посттравматические стрессовые расстройства и общие вопросы развития психогенных заболеваний // Рос. психиатр. ж. – 2005. - №1. - С.4-12.
2. Баз Л.Л., Скобло Г. В. Социальное и душевное здоровье ребенка и семьи: защита, помощь, возвращение в жизнь: Матер. Всерос. науч. – практ. конф. - М., 1998.
3. Гатин Ф.Ф. Комплексное воздействие медико-социальных факторов риска на формирование основных психических и поведенческих расстройств // Рос. психиатр. ж. – 2005. – №1. – С.12-16.
4. Голубович В.В. Аффективные и шизоаффективные расстройства (материалы Российской науч. – практ. конф.) – М., 2003.
5. Деревіцька О.О. Визначення дитячих емоційних проблем // Вісн. асоціації психіатрів України. – К., 1998. – №1. – С. 20 – 26.
6. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков. – М.: Медицина, 1998. – 320 с.
7. Зубова Е.А. К вопросу о посттравматических стрессовых расстройствах // Рос. психиатр. ж. – 1998. – №1. – С. 51 – 55.
8. Й.Лангмейер, З.Матейчек. Психическая депривация в детском возрасте.—Прага: Авице-нум, 1984. - 334 с.
9. Марута Н.А. Эмоциональные нарушения при невротических расстройствах. – Харьков: Арсис, 2000. – 160 с.
10. Підкоритов В.С. Насильство у сім'ї як фактор ризику формування невротичних розладів у дітей // Арх. психіатрії. – К., 2002. – №1(28). – С. 8 – 11.

ASPECTS OF DETERMINING JUVENILE EMOTIONAL PROBLEMS

S.M.Rusina

Abstract. Psychological instability in the society is a potent psycho-traumatic factor. Hence, emotional discomfort in 62% of girls was caused by a break of friendly ties, whereas in youths this figure made up 72% through indifference of the milieu. Anxiety, uneasiness, irritability, reduced mental abilities for studies were more common among girls, whereas among youths unbalanced instability was considerably higher and that was demonstrated by aggression in 22% towards the surrounding people, requiring, undoubtedly, medico-psychologic correction.

Key words: emotional disorders, psychical deprivation, psychotraumatic situations.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald. – 2005. – Vol.9, №4. - P.47-48

Надійшла до редакції 3.05.2005 року